

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ**

«Затверджено»

Голова приймальної комісії

Волинського національного
університету імені Лесі Українки

Анатолій ЦЬОСЬ

«25 березня» 2022 р.

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ІСПИТУ ДО АСПРАНТУРИ
ДЛЯ ВСТУПУ НА НАВЧАННЯ НА ОСНОВІ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ
МАГІСТРА (ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОГО РІВНЯ
СПЕЦІАЛІСТА)
ДЛЯ ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ (PhD)
ГАЛУЗІ ЗНАНЬ 05 СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 051 ЕКОНОМІКА**

(освітньо-наукова програма «Економіка сталого розвитку»)

ЛУЦЬК – 2022

Програма вступного іспиту для конкурсного відбору вступників до аспірантури для здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії (PhD) за спеціальністю **051 Економіка** освітньо-наукова програма **Економіка сталого розвитку**

Розробники:

1. Цимбалюк І. О., доктор економічних наук, гарант освітньої програми, професор кафедри підприємництва і маркетингу;
2. Павліха Н. В., доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин та управління проєктами;
3. Хомюк Н. Л., доктор економічних наук, професор кафедри підприємництва і маркетингу.

1. ЗМІСТ РОЗДІЛІВ ТА ТЕМ ДИСЦИПЛІН

Тема 1. Економічна теорія як наука.

Предмет економічної теорії. Економічна теорія і економікс: дискусійні проблеми. Дослідження економічних відносин і економічних законів. Трагування предмета економічної теорії різними школами: меркантилізм, фізіократи, класична політична економія, маржиналізм, марксизм, неокласицизм, інституціоналізм, монетаризм. Основні закони економічної теорії: всезагальні, загальні специфічні. Категорії економічної теорії. Функції економічної теорії: гносеологічна, практична, світоглядна. Структура економічної науки: політична економія, мікроекономіка, макроекономіка, мегаекономіка, мезоекономіка. Рівні економічного аналізу: мікро- та макрорівень. Всезагальні методи наукового пізнання: діалектичний, емпіричний. Економічний аналіз і синтез. Метод наукової абстракції. Дедукція і індукція як взаємодоповнюючі методи дослідження. Економіко-математичні методи дослідження. Гіпотези. Експеримент. Узагальнення. Розвиток економічної думки в Україні.

Тема 2. Економічна система та відносини власності.

Економічний зміст економічної системи. Структура економічної системи: продуктивні сили, економічні відносини, господарський механізм. Організаційно-економічні і техніко-економічні відносини в економічній системі. Типи економічних систем: ринкові та неринкові. Ринкова, змішана, традиційна, командно-адміністративна види економічних систем. Моделі змішаної економіки. Концепції історичних етапів економічного розвитку. Відносини власності. Типи і форми власності. Основні способи зміни форм власності. Тріада власності. Сутність і основні структурні елементи економічної системи. Типи економічних систем та критерії їх класифікації. Формаційний підхід і класифікація типів економічних систем: чистий капіталізм (ринкова економіка), командно-адміністративна система, сучасні змішані системи, перехідні економічні системи. Цивілізаційний підхід до класифікації економічних систем: доіндустріальна (аграрна), індустріальна, постіндустріальна.

Тема 3. Рушійні сили економічного розвитку. Відносини власності в економічній системі.

Економічні потреби суспільства та їх структура. Закон зростання потреб. Економічні інтереси: поняття, види та їх взаємодія. Суспільне виробництво. Чинники виробництва та їх взаємодія. Класифікація чинників виробництва: робоча сила, предмети праці і засоби праці; земля, капітал, праця, підприємницька здібність; інформаційний та екологічний чинники в постіндустріальному суспільстві. Виробничий потенціал суспільства і обмеженість ресурсів. Економічна ефективність використання ресурсів та її показники. Система економічних виробничих відносин. Продукт та стадії його руху. Структура суспільного виробництва: матеріальне виробництво і соціальна сфера. Сутність власності. Економічний зміст і право власності. Суб'єкти та об'єкти власності. Типи, види і форми власності. Еволюція форм власності. Багатоманітність форм власності в змішаній економіці. Новітні тенденції в розвитку власності в постіндустріальному суспільстві. Роздержавлення власності як загальноекономічний процес та його особливості в умовах перехідної економіки постсоціалістичних країн.

Механізм роздержавлення. Приватизація об'єктів власності: поняття, принципи, методи. Особливості в Україні. Форми власності в Україні.

Тема 4. Форми організації суспільного виробництва.

Генезис форм господарства. Натуральне виробництво: сутність і риси. Товарне виробництво: сутність, умови виникнення, розвиток та форми. Суперечності товарного виробництва. Товарна форма виробленого продукту та послуг. Споживча вартість і вартість товару. Мінова вартість. Теорії вартості та їх різновиди: теорія трудової вартості, теорія граничної корисності, теорія факторів виробництва, неокласична теорія вартості. Закон вартості: сутність, механізм його дії та функції. Особливості дії закону вартості за сучасних умов.

Тема 5. Ринок і механізм його функціонування. Ринкова інфраструктура.

Сутність ринку. Об'єктивні умови його виникнення та характерні риси. Структура ринку. Класифікація та види ринків. Механізм ринкового саморегулювання: попит і пропозиція, ринкова ціна, конкуренція. Попит. Крива попиту. Закон попиту. Еластичність попиту. Пропозиція. Крива пропозиції. Закон пропозиції. Еластичність пропозиції. Ринкова ціна. Рівноважна ціна, ціна попиту, ціна пропозиції. Функції ціни. Система цін. Конкуренція та її роль у функціонуванні ринку. Види конкуренції. Досконала і недосконала конкуренція. Нецінова конкуренція. Захист конкуренції від монополії. Антимонопольне законодавство. Функції ринку. Недоліки ринкового механізму і необхідність державного регулювання. Моделі ринкової економіки. Соціально орієнтована ринкова економіка: сутність, риси, структура. Шляхи переходу до ринку. Особливості переходу України до соціально орієнтованої ринкової економіки. Суперечності перехідного періоду та шляхи їх подолання. Поняття ринкової інфраструктури та її основні елементи. Біржі та їх місце в ринковій економіці. Види бірж. Товарна біржа, її функції та класифікація. Товарні біржі в Україні. Фондова біржа та її функції. Первинний та вторинний ринок цінних паперів. Біржові індекси. Українська фондова біржа (УФБ). Види цінних паперів в Україні. Валютна біржа. Українська міжбанківська валюта біржа (УМВБ) та її функції. Біржа

праці та її функції. Служба зайнятості в Україні. Банки та банківська система. Операції банків та їх функції. Типи банків. Небанківські фінансово-кредитні установи. Банківська система України та проблеми її формування.

Тема 6. Основи мікроекономічного аналізу.

Мікроекономічні суб'єкти та їх поведінка. Основні суб'єкти мікроекономіки – споживач і фірма. Поведінка економічних суб'єктів як модель раціонального вибору. Закон попиту, фактори зміни попиту. Закон пропозиції, фактори зміни пропозиції. Сутність пропозиції та взаємозв'язок між ціною і обсягом пропозиції. Характеристика нецінових факторів, що призводять до зміни пропозиції та зміщення кривої пропозиції. Ринкова рівновага та її характеристика. Сутність ринкової рівноваги та її динамічний характер. Цінова еластичність попиту і пропозиції та фактори її зміни.

Тема 7. Підприємництво і підприємство (фірма) в системі ринкових відносин.

Мікроекономічний рівень і суб'єкти господарювання: підприємства, (фірми), домогосподарства. Поняття підприємницької діяльності. Функції та принципи підприємництва. Умови розвитку підприємницької діяльності. Суб'єкти, об'єкти та види підприємництва. Форми організації підприємницької діяльності. Особливості підприємництва в Україні. Підприємство (фірма) як первинна ланка ринкової економіки. Види підприємств та їх об'єднань в Україні. Капітал (фонди) – матеріальна основа підприємницької діяльності. Кругообіг і оборот капіталу (фондів) як процес індивідуального відтворення. Оборот капіталу. Час обороту. Чинники прискорення обороту капіталу в умовах сучасної НТР. Маркетинг та менеджмент підприємства. Структура капіталу (фондів). Основний капітал (фонди). Фізичний і моральний знос. Амортизація. Норма амортизації. Значення прискореної амортизації в умовах НТР. Капіталовіддача та капіталоемність. Оборотний капітал (фонди): сутність, структура та показники ефективності використання. Капітал сфери обігу. Оборотні засоби.

Тема 8. Витрати виробництва і прибуток.

Сутність витрат виробництва. Класифікація витрат виробництва в ринковій економіці: зовнішні і внутрішні; постійні та змінні; витрати в

короткому та довгому періоді; граничні витрати; середні витрати; валові витрати. Собівартість продукції, її види та структура. Шляхи зниження собівартості. Прибуток: сутність та функції. Теорії прибутку. Бухгалтерський, економічний і нормальний прибуток. Розподіл прибутку за основними напрямками його використання. Норма прибутку і чинники, що її підвищують. Рентабельність. Норма рентабельності. Інші форми прибутку: підприємницький дохід, позичковий відсоток, торговий прибуток.

Тема 9. Національна економіка та її основні показники.

Змішана економічна система як об'єкт макроекономіки. Суб'єкти змішаної економіки. Позитивна й нормативна функції макроекономіки. Макроекономіка та економічна політика. Система національних рахунків як нормативна база макроекономічного аналізу. Суть системи національних рахунків та її відмінність від системи балансу народного господарства. Основні методологічні принципи системи національних рахунків. Показники СНР. Основні категорії СНР: випуск, кінцева, проміжна продукція, додана вартість, резиденти. Поняття валового внутрішнього продукту (ВВП). Методи розрахунку ВВП: виробничий, кінцевого використання, розподільчий. Валовий національний дохід. Похідні макроекономічні показники: ЧВП, ЧНД, НД, ОД, ВД. Дефлятор ВВП. Чистий економічний добробут (ЧЕД). Нові макроекономічні показники: індекс людського розвитку, індекс економічної свободи, рівень глобалізації, рівень тінізації.

Тема 10. Економічні цикли та економічне зростання.

Сутність та причини виникнення економічних циклів. Класичний діловий (промисловий) цикл та характеристика його фаз: кризи, депресії, пожвавлення та підйому. Тренд. Графічне зображення класичного ділового циклу. Рецесія. Види циклів. Державне антициклічне регулювання. Макроекономічний зміст економічного зростання. Типи економічного зростання: екстенсивне та інтенсивне зростання економіки. Джерела економічного зростання: приросту праці, приросту капіталу, технічних нововведень. Фактори, що визначають економічне зростання: фактори пропозиції, попиту, ефективності, соціокультурні, інституційні фактори. Темп економічного зростання. Межі економічного зростання та його

державне регулювання. Сутність суспільного відтворення та його види. Зміст і типи економічного зростання. Новий тип економічного зростання. Рушійні сили економічного зростання. Нагромадження та інвестиції. Види нагромадження. Норма нагромадження. Макроекономічні показники. Суспільний продукт. Натурально-речовий склад та вартісна форма суспільного продукту. Методи обчислення суспільного продукту: система національних рахунків (СНР) і система балансу народного господарства (БНГ).

Сучасні форми суспільного продукту: валовий суспільний продукт (ВСП), кінцевий суспільний продукт (КСП), валовий внутрішній продукт (ВВП), валовий національний продукт (ВНП), чистий внутрішній продукт (ЧВП), національний дохід (НД). Виробництво, розподіл і використання національного доходу. Національне багатство: сутність, структура та проблеми його відтворення. Національне багатство України.

Тема 11. Проблема інтеграції економіки України в світове господарство.

Інтернаціоналізація економічних зв'язків. Основні етапи інтернаціоналізації. Міжнародний поділ праці. Види міжнародного поділу праці: загальний, частковий, одиничний. Інтеграція. Передумови інтеграції. Рівні міжнародної економічної інтеграції. Глобалізація. Переваги та недоліки глобалізації. Об'єктивні основи зовнішньоекономічних зв'язків України, її геополітичні інтереси. Основні напрями, форми і суб'єкти зовнішньоекономічних відносин України. Експортно-імпортний потенціал України. Торгові партнери. Потреби імпорту. Відносини з ЄС. Розширення зовнішньоекономічних зв'язків України. Міжнародні валютно-фінансові відносини України. Залучення іноземного капіталу в економіку України. Відносини з міжнародними економічними та фінансовими організаціями. Роль економічної реформи в інтеграції України у світову економічну систему. Україна і проблеми глобалізації сучасної економіки.

Тема 12. Стратегії сталого розвитку.

Концепція сталого розвитку. Активність ООН у розбудові стратегії сталого розвитку. Економічна, соціальна та екологічна складові стратегії

сталого розвитку. Ініціативи ООН щодо формування та розбудови стратегії сталого розвитку: Доповідь комісії ООН Брундтланд, Конференція ООН з навколишнього середовища та розвитку (Ріо-де-Жанейро, 1992 р), Ріо Декларація, Цілі Тисячоліття, План дій 2030). Стратегія економічного зростання ЄС. Залучення стратегії сталого розвитку до базових законодавчих документів ЄС. Стратегія сталого розвитку як основа економічного та соціального зростання ЄС. Присутність стратегії сталого розвитку у базових документах ЄС (Огляди стратегії сталого розвитку ЄС від 2006 та 2009 рр). Стратегія Європа 2020, спрямована на «розумний», соціально орієнтований та стійкий розвиток. Індикатори сталого розвитку. Індикатори ООН та ЄС (Євростату) щодо оцінки ефективності впровадження стратегій сталого розвитку. Основні групи індикаторів стратегії сталого розвитку щодо економічної, соціальної та екологічної складових стратегії сталого розвитку. Глобальне партнерство для запровадження стратегії сталого розвитку у світі. Роль ЄС у просуванні стратегії сталого розвитку. Глобальні ініціативи ООН щодо запровадження концепції сталого розвитку – здобутки та проблеми. Програми ООН щодо глобального подолання бідності, допомоги розвинутих країн бідним, ініціативи щодо вирішення глобальних екологічних проблем. Роль ЄС у запровадженні стратегії сталого розвитку у практику. Проблема енергозабезпечення людства у середньо- та довгостроковій перспективі. Відновлювальна енергетика. Проблема виснаження традиційних джерел енергії у середньостроковій перспективі. Динаміка розвитку та перспективи відновлюваної енергетики у країнах ЄС та інших регіонах світу. Стратегія ЄС 20/20/20. Проблема виснаження природних ресурсів планети. Розвиток ресурсозберігаючих технологій у ЄС та світі. Стратегічні оцінки запасів основних природних ресурсів на планеті. Відновлювальні та невідновлювальні ресурси. Розвиток ресурсозберігаючих та безвідходних технологій у ЄС та світі. Проблема глобального забруднення довкілля як загроза сталому розвитку. Стан забруднення довкілля у різних регіонах світу. Загрози глобальної екологічної катастрофи на планеті. Порівняльна характеристика стратегій сталого розвитку Європа 2020 та Україна 2020.

Тема 13. Сутність та принципи інклюзивного зростання

Інклюзивне зростання як інструмент досягнення сталого розвитку. Визначення поняття інклюзії. Характеристика інклюзивного розвитку регіону та країни. Сутність економічної інклюзії та інклюзивного економічного зростання. Трактуювання інклюзивного розвитку міжнародними організаціями. Еволюція теорій розвитку регіону та виникнення концепції інклюзивного зростання. Види інклюзії. Складові частинами інклюзивного напряму розвитку регіону за умов децентралізації. Основні принципи інклюзивного зростання. Детермінанти інклюзивного розвитку регіону.

2. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЗАПРОПОНОВАНИХ ДЛЯ ІСПИТУ

Вступні випробування проводяться за рішенням екзаменаційної комісії за білетами. Для підготовки відповіді використовують екзаменаційні листки, що зберігаються в особовій справі вступника.

З програмами вступних випробувань, переліком питань, порядком проведення вступних випробувань за спеціальністю 051 Економіка, вступники мають змогу ознайомитися на офіційному сайті університету.

Рівень знань вступників оцінюється екзаменаційною комісією за стобальною системою. Результати проведення вступного випробування оформляються протоколом, в якому фіксуються екзаменаційні питання. На кожного вступника ведеться окремий протокол.

Протоколи прийому вступних випробувань після затвердження зберігаються в особовій справі вступника.

Мета програми вступного екзамену зі спеціальності 051 «Економіка» полягає в тому, щоб виявити і оцінити рівень знань вступників до аспірантури.

До основних завдань програми належать:

- оцінка науково-теоретичної підготовки вступника;
- визначення рівня практичної підготовки вступника;
- виявлення вмінь вступника використовувати знання в процесі вирішення сучасних проблем економічної науки та досягнення перспектив сталого розвитку.

До програми включено найбільш теоретично та практично значущий навчальний матеріал.

Питання для іспиту

1. Предмет економічної теорії. Економічна теорія і економікс.
2. Тракткування предмета економічної теорії різними школами: меркантилізм, фізіократи, класична політична економія, маржиналізм, марксизм, неокласицизм, інституціоналізм, монетаризм.
3. Основні закони економічної теорії: всезагальні, загальні специфічні.
4. Категорії економічної теорії.
5. Функції економічної теорії: гносеологічна, практична, світоглядна.
6. Структура економічної науки: політична економія, мікроекономіка, макроекономіка, мегаекономіка, мезоекономіка.
7. Економіко-математичні методи дослідження.
8. Економічний зміст економічної системи.
9. Структура економічної системи: продуктивні сили, економічні відносини, господарський механізм.
10. Типи економічних систем: ринкові та неринкові. Ринкова, змішана, традиційна, командно-адміністративна види економічних систем. Моделі змішаної економіки.
11. Відносини власності. Типи і форми власності.
12. Основні способи зміни форм власності. Тріада власності.
13. Сутність і основні структурні елементи економічної системи. Типи економічних систем та критерії їх класифікації.
14. Формаційний підхід і класифікація типів економічних систем: чистий капіталізм (ринкова економіка), командно-адміністративна система, сучасні змішані системи, перехідні економічні системи.
15. Цивілізаційний підхід до класифікації економічних систем: доіндустріальна (аграрна), індустріальна, постіндустріальна.

16. Економічні потреби суспільства та їх структура. Закон зростання потреб.
17. Економічні інтереси: поняття, види та їх взаємодія.
18. Суспільне виробництво. Чинники виробництва та і їх взаємодія.
19. Класифікація чинників виробництва: робоча сила, предмети праці і засоби праці; земля, капітал, праця, підприємницька здібність; інформаційний та екологічний чинники в постіндустріальному суспільстві.
20. Виробничий потенціал суспільства і обмеженість ресурсів. Економічна ефективність використання ресурсів та її показники.
21. Система економічних виробничих відносин. Продукт та стадії його руху.
22. Структура суспільного виробництва: матеріальне виробництво і соціальна сфера.
23. Сутність власності. Економічний зміст і право власності. Суб'єкти та об'єкти власності. Типи, види і форми власності. Еволюція форм власності.
24. Багатоманітність форм власності в змішаній економіці.
25. Новітні тенденції в розвитку власності в постіндустріальному суспільстві.
26. Роздержавлення власності як загальноекономічний процес та його особливості в умовах перехідної економіки постсоціалістичних країн. Механізм роздержавлення.
27. Приватизація об'єктів власності: поняття, принципи, методи.
28. Форми власності в Україні.
29. Генезис форм господарства.
30. Натуральне виробництво: сутність і риси.
31. Товарне виробництво: сутність, умови виникнення, розвиток та форми. Суперечності товарного виробництва. Товарна форма виробленого продукту та послуг.
32. Споживча вартість і вартість товару. Мінова вартість.

33. Теорії вартості та їх різновиди: теорія трудової вартості, теорія граничної корисності, теорія факторів виробництва, неокласична теорія вартості.

34. Закон вартості: сутність, механізм його дії та функції. Особливості дії закону вартості за сучасних умов.

35. Сутність ринку та характерні риси. Структура ринку. Класифікація та види ринків.

36. Механізм ринкового саморегулювання: попит і пропозиція, ринкова ціна, конкуренція.

37. Попит. Крива попиту. Закон попиту. Еластичність попиту.

38. Пропозиція. Крива пропозиції. Закон пропозиції. Еластичність пропозиції. Ринкова ціна. Рівноважна ціна, ціна попиту, ціна пропозиції.

39. Функції ціни. Система цін.

40. Конкуренція та її роль у функціонуванні ринку. Види конкуренції. Досконала і недосконала конкуренція. Нецінова конкуренція.

41. Захист конкуренції від монополії. Антимонопольне законодавство.

42. Функції ринку. Недоліки ринкового механізму і необхідність державного регулювання.

43. Моделі ринкової економіки.

44. Соціально орієнтована ринкова економіка: сутність, риси, структура.

45. Особливості переходу України до соціально орієнтованої ринкової економіки. Суперечності перехідного періоду та шляхи їх подолання.

46. Поняття ринкової інфраструктури та її основні елементи.

47. Біржі та їх місце в ринковій економіці. Види бірж.

48. Види цінних паперів в Україні.

49. Валютна біржа. Українська міжбанківська валюта біржа (УМВБ) та її функції.

50. Біржа праці та її функції.

51. Мікроекономічні суб'єкти та їх поведінка.

52. Мікроекономічний рівень і суб'єкти господарювання: підприємства, (фірми), домогосподарства.

53. Поняття підприємницької діяльності. Функції та принципи підприємництва. Умови розвитку підприємницької діяльності.

54. Суб'єкти, об'єкти та види підприємництва. Форми організації підприємницької діяльності.

55. Особливості підприємництва в Україні. Види підприємств та їх об'єднань в Україні.

56. Капітал (фонди) – матеріальна основа підприємницької діяльності. Кругообіг і оборот капіталу (фондів) як процес індивідуального відтворення. Оборот капіталу. Чинники прискорення обороту капіталу в умовах сучасної НТР.

57. Структура капіталу (фондів). Основний капітал (фонди). Амортизація. Норма амортизації. Значення прискореної амортизації в умовах НТР.

58. Оборотний капітал (фонди): сутність, структура та показники ефективності використання.

59. Сутність витрат виробництва. Класифікація витрат виробництва в ринковій економіці: зовнішні і внутрішні; постійні та змінні; витрати в короткому та довгому періоді; граничні витрати; середні витрати; валові витрати.

60. Собівартість продукції, її види та структура. Шляхи зниження собівартості.

61. Прибуток: сутність та функції. Теорії прибутку. Бухгалтерський, економічний і нормальний прибуток. Розподіл прибутку за основними напрямками його використання.

62. Рентабельність. Норма рентабельності.

63. Поняття валового внутрішнього продукту (ВВП). Методи розрахунку ВВП. Валовий національний дохід.

64. Нові макроекономічні показники: індекс людського розвитку, індекс економічної свободи, рівень глобалізації, рівень тінізації.

65. Сутність та причини виникнення економічних циклів. Класичний діловий (промисловий) цикл та характеристика його фаз: кризи, депресії, поживлення та підйому.

66. Макроекономічний зміст економічного зростання. Типи економічного зростання: екстенсивне та інтенсивне зростання економіки.

67. Межі економічного зростання та його державне регулювання. Рушійні сили економічного зростання.

68. Нагромадження та інвестиції. Види нагромадження. Норма нагромадження.

69. Виробництво, розподіл і використання національного доходу. Національне багатство: сутність, структура та проблеми його відтворення.

70. Національне багатство України.

71. Інтернаціоналізація економічних зв'язків. Основні етапи інтернаціоналізації.

72. Міжнародний поділ праці. Види міжнародного поділу праці: загальний, частковий, одиничний.

73. Інтеграція. Передумови інтеграції. Рівні міжнародної економічної інтеграції.

74. Глобалізація. Індекс глобалізації країни. Переваги та недоліки глобалізації.

75. Основні напрями, форми і суб'єкти зовнішньоекономічних відносин України.

76. Роль економічної реформи в інтеграції України у світову економічну систему. Україна і проблеми глобалізації сучасної економіки.

77. Економічна, соціальна та екологічна складові стратегії сталого розвитку.

78. Ініціативи ООН щодо формування та розбудови стратегії сталого розвитку: Доповідь комісії ООН Брундтланд, Конференція ООН з навколишнього середовища та розвитку (Ріо-де-Жанейро, 1992 р), Ріо Декларація, Цілі Тисячоліття, План дій 2030).

79. Стратегія економічного зростання ЄС.

80. Стратегія сталого розвитку як основа економічного та соціального зростання ЄС.

81. Стратегія ЄС, спрямована на «розумний», соціально орієнтований та стійкий розвиток.

82. Індикатори сталого розвитку. Індикатори ООН та ЄС (Євростату) щодо оцінки ефективності впровадження стратегій сталого розвитку.

83. Глобальне партнерство для запровадження стратегії сталого розвитку у світі.

84. Глобальні ініціативи ООН щодо запровадження концепції сталого розвитку – здобутки та проблеми.

85. Програми ООН щодо глобального подолання бідності, допомоги розвинутих країн бідним, ініціативи щодо вирішення глобальних екологічних проблем.

86. Роль ЄС у запровадженні стратегії сталого розвитку у практику.

87. Проблема енергозабезпечення людства у середньо- та довгостроковій перспективі. Відновлювальна енергетика.

88. Проблема глобального забруднення довкілля як загроза сталому розвитку. Стан забруднення довкілля у різних регіонах світу. Загрози глобальної екологічної катастрофи на планеті.

89. Інклюзивне зростання як інструмент досягнення сталого розвитку.

90. Сутність економічної інклюзії та інклюзивного економічного зростання.

3. ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій [Текст] : навч. посіб. : рек. МОН України для студ. ВНЗ / [Н. Г. Шпанковська, Г. О. Король, К. Ф. Ковальчук [та ін.] ; за ред. К. Ф. Ковальчука. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 325 с.

2. Бочан І. О. Основи економічної теорії: інституціональний підхід : навч. посіб. / І. О. Бочан. – К. : Знання, 2012. – 211 с.

3. Гебер Н. А. Економічна теорія [Текст] : навч.-наоч. посіб. / Гебер Н. А., Федоренко Н. М. ; Харків. держ. ун-т харчування і торгівлі. - Харків : Іванченко І. С. [вид.], 2014. – 106 с.
4. Економічна теорія [Текст] : навч. посіб. / [авт. кол.: Є. Й. Майовець та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Євгена Йосиповича Майовця ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2011. 399 с.
5. Економічна теорія [Текст] : навч. посіб. / [О. В. Стефанишин та ін.] ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. – 335 с.
6. Економічна теорія [Текст] : навч. посіб. / Н. Г. Ушакова [та ін.] ; Харків. держ. ун-т харчування та торгівлі. Харків : ХДУХТ, 2015. 241 с.
7. Економічна теорія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / П. В. Мельник [та ін.] ; Держ. податк. адмін. України, Нац. ун-т держ. податк. служби України. – [2-ге вид., допов. і переробл.]. – Чернівці : Прут, 2011. – 404 с.
8. Економічна теорія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. екон. спец. / Гойчук О. І. [та ін.] ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. – Ніжин : Лисенко М. М. [вид.], 2011. 475 с.
9. Економічна теорія [Текст] : навч.-метод. посіб. / Н. М. Салатюк [та ін.] ; Нац. ун-т харч. технологій. – К. : НУХТ, 2011. – 143 с.
10. Економічна теорія [Текст] : практикум-тренінг для студ. вищ. навч. закл. : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. екон. спец. / Гойчук О. І. [та ін.] ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. – Ніжин : Лисенко М. М., 2011. – 327 с.
11. Економічна теорія. Макроекономіка [Текст] : підручник / [В. М. Тарасевич та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. В. М. Тарасевича. – К. : Знання, 2012. – 206 с.
12. Економічна теорія. Міжнародна економіка [Текст] : підручник / [В. М. Тарасевич та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. В. М. Тарасевича. – К. : Знання, 2012. – 143 с.

13. Економічна теорія. Мікроекономіка [Текст] : підручник / [В. М. Тарасевич та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. В. М. Тарасевича. – К. : Знання, 2012. – 134 с.
14. Економічна теорія. Національна економіка [Текст] : підручник / [В. М. Тарасевич та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. В. М. Тарасевича. – К. : Знання, 2012. – 270 с.
15. Економічна теорія. Політекономія [Текст] : підручник / [В. М. Тарасевич та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. В. М. Тарасевича. – К. : Знання, 2012. – 206 с.
16. Економічна теорія. Політекономія. Практикум [Текст] : навч. посіб. / [В. Д. Базилевич та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф., чл.-кор. НАН України В. Д. Базилевича ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – 2-ге вид., стер. – К. : Знання, 2013. – 494 с.
17. Економічна теорія: політекономія, мікроекономіка, макроекономіка [Текст] : навч. посіб. для самост. підготов. до держ. екзамену з екон. теорії / І. А. Максименко [та ін.] ; Нац. ун-т держ. податк. служби України. – Чернівці : Прут, 2011. – 404 с.
18. Кириченко М. В. Економічна теорія [Текст] : метод. посіб. / М. В. Кириченко, Ю. О. Ніколаєв ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Ін-т математики, економіки та механіки. – О. : Одес. нац. ун-т, 2012. – 59 с.
19. Мокій А., Павліха Н., Науменко Н., Дацко О. Інституціональне забезпечення інноваційного розвитку територіальних громад України. *Регіональна економіка*. 2018, №4. С. 17–27.
20. Павліха Н. В. Концептуальні засади управління сталим розвитком просторових систем: Препринт. Луцьк: Надстир'я, 2005. 60 с.
21. Павліха Н. В. Управління сталим розвитком просторових систем: теорія, методологія, досвід. Монографія. Луцьк: Волин. обл. друк., 2006. 380 с.
22. Павліха Н. В. Ландшафтне різноманіття просторових систем як ресурсно-економічний чинник їх сталого розвитку/Стратегія розвитку і реалізація потенціалу АПК: Монографія. Житомир: Житомирське обласне

об'єднання громадської організації “Спілка економістів України”, 2008.- 392 с.- С. 369-375.

23. Павліха Н. В. Європейська інтеграція щодо досягнення перспектив сталого просторового розвитку Розділ у монографії. Європейська інтеграція: досвід Польщі та України : кол. моногр.- Луцьк Люблін: «Drukarnia Kolor Lublin», 2013. С.140- 159.

24. Павліха Н. В., Войчук М. В. Організаційно-економічні засади управління сталим розвитком міста: Монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2019. 236 с.

25. Павліха Н. В., Марчук Ю.В. Концептуальні засади управління проектами сталих просторових систем Управління розвитком складних систем. Збірник наукових праць: Випуск 18 Київський нац. у-т. буд-цтва і арх.-ри / Київ, 2014. С. 74-80.

26. Павліха Н. В., Караїм О. А. Еколого-економічні засади управління ландшафтами природоохоронних територій. Колективна монографія. Еколого-економічні засади раціонального природокористування : теорія та практика реалізації : [кол. моногр.] / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. М. Стрішенець. – Луцьк : Вежа-Друк, 2015. – 236 с., С. 94–110.

27. Павліха Н. В., Тоцька О.Л. Моделювання зовнішньо-економічної діяльності України Монографія. Моделювання зовнішньо-економічної діяльності України : монографія Луцьку : Вежа-Друк, 2018. 152 с.

28. Павліха Н. В., Корнелюк О. А. Активізація транскордонного співробітництва міських поселень. Луцьк: Вежа-Друк, 2019. 212 с.

29. Павліха Н. В., Войчук М. В. Концептуальні засади безпеки сталого просторового розвитку: теоретико-методологічний аспект // Міжнародна економічна безпека України: теорія, методологія, практика. Колективна практика / за наук. ред. Кравчука П.Я. – Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2020. 212 с. С. 161-183.

30. Павліха Н. В., Федонюк С.В., Коцан Н.Н., Скороход І.С., Корчун В.С. Європейська інтеграція в забезпеченні сталого просторового розвитку /Європейська інтеграція: Навч. посібник. Луцьк: Редакційно-видавничий

відділ „Вежа” Волинського національного університету ім. Лесі Українки, 2008.- 760 с.- С. 437- 457.

31. Павліха Н. В., Федонюк С.В., Коцан Н.Н., Скороход І.С., Корчун В.С. Політика ЄС у сфері сталого розвитку/ Європейська інтеграція: Навч. посібник. Луцьк: Редакційно-видавничий відділ „Вежа” Волинського національного університету ім. Лесі Українки, 2011.- 760 с.- С. 452-458.

32. Павліха Н. В., Коцан Н.Н., Скороход І.С., Корчун В.С. Досвід країн ЄС щодо сталого просторового розвитку/ Європейська інтеграція: Навч. посібник. Луцьк: Редакційно-видавничий відділ „Вежа” Волинського національного університету ім. Лесі Українки, 2011.- 760 с.- С. 458-465.

33. Павліха Н. В., Федина К.М. Україна и Беларусь: ресурсы предпринимательства Монографія. Інвестиційні механізми забезпечення екологічно безпечного природокористування: монографія / П.Ю. Храпко [и др.]; под науч. ред. Л.Е. Совик. Пинск: ПолесГУ, 2017. 194 с. С. 163-168.

34. Павліха Н. В., Войчук М. В. Концептуальні засади управління сталим розвитком міста в умовах європейської інтеграції та реалізації реформи децентралізації: Науково-практичний журнал «Регіональна економіка». №3. 2018. С. 29–36.

35. Павліха Н.В., Хомюк Н.Л., Методичні підходи до аналізу розвитку сільських територій. Регіональна економіка. 2019. № 1. С. 47 – 55. Фахове видання. Index Copernicus

36. Павліха Н. В., Хомюк Н. Л. Концептуальні підходи до розвитку сільських територій в умовах децентралізації. Регіональна економіка. 2019. № 3 (93). С. 71–78 Фахове видання. Index Copernicus

37. Павліха Н.В., Корнелюк О.А. Методичні підходи до оцінки розвитку транскордонного співробітництва міських поселень регіону. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство». 2019. Вип. 25. Ч. 2. С. 45-50.

38. Павліха Н. В., Цимбалюк І. О. Науковий базис формування теорії інклюзивного розвитку регіону. Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки: журнал. Луцьк: Вежа-

Друк, 2020. № 3 (23). С. 136-142. URL: <https://doi.org/10.29038/2411-4014-2020-03-136-142>.

39. Павліха Н. В., Голян В.А. Екологічні та економічні детермінанти сталого розвитку регіональних соціально-економічних систем Вісник Сумського державного аграрного університету. Науково-методичний журнал. Серія: “Економіка та менеджмент”. Випуск 2. Суми: Сумський державний аграрний університет, 2001. С. 138-140.

40. Павліха Н. В., Цимбалюк І. О., Уніга О. В. Розвиток та регулювання ринку праці прикордонного регіону: монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 220 с.

41. Пушкаренко П. І. Економічна теорія. Модульний курс [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / П. І. Пушкаренко ; Харк. нац. ун-т внутр. справ, Сум. філ. – Суми : Університетська книга, 2011. – 383 с.

42. Скорик Г. І. Економічна теорія [Текст] : навч. посіб. / Г. І. Скорик, В. В. Барінов, М. Б. Швецова ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2014. – 187 с.

43. Федоренко В. Г. Економічна теорія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. Г. Федоренко, М. М. Руженський ; Ін-т підгот. кадрів Держ. служби зайнятості України. – К. : ІПК ДСЗУ, 2011. Модуль 1 : Основи економічної теорії. – 2011. – 356 с.

44. Цимбалюк І. О. Інклюзивний розвиток регіону в умовах фінансової децентралізації: теорія, методологія, практика : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2019. 340 с. 14,8 д.а. ISBN 978-966-940-278-3

45. Цимбалюк Ірина Фіскальний простір інклюзивного розвитку регіону в умовах фінансової децентралізації: теорія, методологія, практика [Текст] : монографія / Ірина Олександрівна Цимбалюк. – Луцьк : Вежа-Друк, 2022. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). – Об'єм даних 8,65 Мб

46. Цимбалюк І. О. Tsybaliuk Iryna Financial decentralization and its impact on local budget income formation: international experience [Фінансова децентралізація та її вплив на формування доходів місцевих бюджетів: світовий досвід]. International Journal of New Economics and Social Sciences. –

Warszawa : International Institute of Innovation «Science-Education-Development», 2018. Vol. 8 (2). P. 167-172. DOI: 10.5604/01.3001.0012.9934

47. Цимбалюк І. О. Оцінка рівня фінансової децентралізації в Україні за показниками формування дохідної частини місцевих бюджетів. Knowledge, Edukation, Low, Management, Fundacja Instytut Spraw Administracji Publichnej w Lubline, 2018, №3 (23). С. 200-209.

48. Цимбалюк І.О. Концептуальні засади інклюзивного розвитку регіону в умовах фінансової децентралізації. *Інноваційна економіка*. Науково-виробничий журнал. 2019. № 5-6. С. 125-133.

49. Цимбалюк І. О. Оцінка інклюзивного розвитку регіонів України. Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки: журнал. Луцьк : Вежа-Друк, 2019. № 4 (24). <https://doi.org/10.29038/2411-4014-2019-04-157-165> URL: <https://echas.eenu.edu.ua/index.php/echas/article/view/518/428> Index Copernicus (Польща) 0,65 д.а.

50. Цимбалюк І. О. Генезис теорії інклюзивного розвитку регіону. *Причорноморські економічні студії*: наук. журн. Одеса, 2019. Вип. 47. С. 235–240.

51. Цимбалюк І. О. Саморозвиток регіону на засадах інклюзивності в умовах фінансової децентралізації. *Збірник наукових праць ДонДУУ*. 2019. № 4 (24). С. 69-80.

52. Цимбалюк І. О. Механізм управління інклюзивним розвитком регіону в умовах фінансової децентралізації. *Бізнес-навігатор*. Вип. 6.1 (56). 2019. URL : http://business-navigator.ks.ua/journals/2019/56_2_2019/19.pdf

53. Цимбалюк І. О. Сутнісна характеристика фінансової децентралізації та її вплив на формування доходів місцевих бюджетів. *Регіональна економіка*. 2019. № 4 (94). С. 113–119. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2019-4-10>.

54. Цимбалюк І. О. Сутність та складники фіскального простору інклюзивного розвитку регіонів. *Підприємництво та інновації*. 2019. № 10. С. 166–172. DOI: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/10.25>

55. Цимбалюк І., Смалюх В., Колісниченко О. Аналітичне оцінювання структури дохідної частини місцевих бюджетів за умов фінансової децентралізації. Галицький економічний вісник. 2021. Том 69. №2. С. 95-102.

56. Iryna Tsymbaliuk, Nataliia Pavlikha, Olena Zelinska, Alisa Ventsuryk and Anna Radko (2021). Assessing the level of competitiveness of the insurance sector during economic crises: The example of Ukraine. Insurance Markets and Companies, 12(1), 72-82. doi:10.21511/ins.12(1).2021.07 (Scopus)

57. Хомюк Н.Л., Цимбалюк І. О., Войчук М. В., Гримак А. В., Кравців І. К. Земельне оподаткування як інструмент забезпечення сталого розвитку сільських територій в умовах децентралізації Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького. Серія: Економічні науки. 2021. Вип. 23. № 98. С. 45–51. (Index Copernicus).

58. Tsymbaliuk I., Alghadhywi M.Y.H. Assessment of the Ukrainian Regional Infrastructure Development Taking into Account its Inclusiveness [Оцінка розвитку інфраструктури регіонів України з урахуванням її інклюзивності]. Галицький економічний вісник, 2020. № 6. С. 59–66. https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2020.06.059 (Index Copernicus).

59. Чепінога В. Г. Економічна теорія [Текст] : підручник / В. Г. Чепінога. – К. : Юрінком Інтер, 2011. – 653 с.

60. Швець І. Ю. Економічна теорія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Швець І. Ю. – Сімф. : ДІАЙПІ, 2013. – 618, [1] с.

61. Якобчук В. П. Економічна теорія [Текст] : навч. посіб. для вищ. навч. закл. / В. П. Якобчук ; Житомир. нац. агрокол. ун-т. – Житомир : Рута, 2012. – 314 с.

62. Данилишин Б.М. Сталий розвиток України: реалії і проблеми. – Зб. наук. доповідей «Проблеми сталого розвитку України». – К.: БМТ, 2010. – С. 133-150.

63. Електронна версія книг: Сталий розвиток України. Загальноукраїнський проект (частина І – 2006р. та частина ІІ – 2007р.) <http://who-iswho.com.ua/book/ust.html>

64. Лукінов І.І. До стабілізації екологоекономічного і соціального розвитку. – Зб. наук. доповідей «Проблеми сталого розвитку України». – К.: БМТ, 2011. – с. 21-41.

65. Основи стійкого розвитку. . Навч. посібник / За ред. Л.Г. Мельника, Суми: Університетська книга, 2016. – 654 с. 5. Проблеми сталого розвитку України. Вид. третє (переробл. і доповнене). – К.:БМТ, 2015. – 423 с. 6. Руденко Л.Г., Горленко І.А., Олещенко В.І. Україна на пути к устойчивому развитию. – К.: Ін-т географії НАН України, 2018.

66. Социально-экономический потенциал устойчивого развития. Учебник / под ред. Л.Г. Мельника и Л. Хенса – Суми: Университетская книга, 2011. – 1120с.

Додаткова література

1. Іванов Р.В. Моделювання процесів економічної поведінки домогосподарств: Монографія. – Дніпро: Видавництво ПФ «Біла», 2019. – 268 с.

2. Котлер Ф. Основи маркетингу/ Ф. Котлер. – М.: Вільямс, 2015. – 609 с.

3. Кривов'язюк І. В. Цимбалюк І.О. Механізм регулювання конкурентних відносин на регіональних сировинних ринках: Монографія. Луцьк: РВВ ЛНТУ, 2009. 215 с.

4. Мороз О. В., Шварц І. В. Інституціональні особливості превентивного антикризового управління підприємством: монографія/ Вінницький національний технічний університет. – Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2006.

5. Скібіцький О. М. Антикризовий менеджмент. Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2009.

6. Цимбалюк І.О. Фінанси домогосподарств провідних країн світу: Навчальний посібник / М.І. Карлін, І.О. Цимбалюк – Луцьк: Вежа-Друк, 2014. – 172 с.

7. Цимбалюк І.О. Теоретичні основи побудови податкової системи України / Суспільні фінанси України [Текст] : навч. посіб. / М.І. Карлін, І.О.

Цимбалюк, Н.В. Ткачук [та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Карліна, кандид. екон. наук, доц. Н.В. Проць. – Луцьк : Вежа-Друк, 2016. – 304 с. – С.21-65.

8. Цимбалюк І.О. Податкова система України : навч. посіб. / І.О. Цимбалюк –Луцьк : Вежа-Друк, 2017. – 223 с.

9. Цимбалюк І.О. Податкова система України. *Фінанси України*: навч. посіб. / Карлін М.І, Івашко О.А. Проць Н.В. та ін. ; за ред. д-ра екон. наук., проф. Карліна М. І., канд. екон. наук, доц. Івашко О. А. – К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. – 332 с. – С.107-126.

10. Цимбалюк І.О. Податкова система України : навч. посіб. / І.О. Цимбалюк –Луцьк : Вежа-Друк, 2019. – 223 с. 9,76 д.а.

11. Цимбалюк І. О. Податкова безпека в системі фінансової безпеки держави. Стратегічне управління національним економічним розвитком: монографія: в 2 т. / за заг ред. О. В. Кендюхова. Донецьк: ДВНЗ «ДонНТ», 2013. Т. 2. 392 с. С. 13–23. (0,65 д.а.)

12. Цимбалюк І. О. Необхідність та напрями удосконалення податкової системи України / І.О. Цимбалюк; за ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Карліна. // Проблеми розвитку фінансової системи України та шляхи їх вирішення: монографія. – Луцьк : Вежа-Друк, 2014. – С. 99-115. (0,79 д.а.)

13. Цимбалюк І.О. Місцеві податки та збори в системі територіальних фінансових ресурсів України // Територіальні фінансові ресурси Західного прикордонного регіону України: історія, сьогодення, перспективи [Текст] : кол. моногр. / А. В. Кулай, В. А. Гром, О. М. Карліна [та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Карліна М. І. – Луцьк : Вежа-Друк, 2015. – 400 с. – С. 121-149. (1,4 д.а.)

14. Цимбалюк І. О., Луцик В. Д. Податкове стимулювання залучення інвестицій у енергозбереження в Україні. *Еколого-економічні засади раціонального природокористування: теорія та практика реалізації*: кол. моногр. Луцьк: Вежа-Друк, 2015. С. 45–73. (1,4 друк. арк., особисто автора – 0,75)

15. Ліпич Л. Г., Чорнуха І. В., Цимбалюк І. О. Формування стратегії розвитку будівельного підприємства в умовах інвестиційної конкуренції : монографія. – Луцьк : Вежа-Друк, 2015. – 211 с. (2,78 д.а. мої)

16. Цимбалюк І.О. Система місцевого оподаткування України у сучасних умовах / І.О. Цимбалюк / Система місцевих платежів в Україні: теорія, історія, перспективи: кол. монограф. / [М.І. Карлін, О.М. Карліна, Л.В. Єлісеєва, І.О.Цимбалюк, Н.В. Проць, О.В. Борисюк, О.А. Івашко]; за заг. ред. М.І. Карліна, І.О.Цимбалюк. – Луцьк: Вежа-Друк, 2016. – 220 с. (1,28 д.а.)

17. Цимбалюк І.О. Екологічні податки в системі кліматичних фінансів / І. О. Цимбалюк / Кліматичні фінанси [Текст] : кол. моногр. / М. І. Карлін, Н. В. Проць, І. О. Цимбалюк та [ін] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. М. І. Карліна. – Луцьк : Вежа-Друк, 2017. – 184 с. – С. 101-118. (0,95 д.а.)

18. Natalia Pavlikha, Iryna Tymbaliuk, Oleg Uniga. Labour market development features in the European Union [Особенности развития рынка труда в Европейском Союзе]. *The economy of Bulgaria and the European Union in the global word. Management, marketing and entrepreneurship, corporate control and business development in bulgaria and in the EU. Collective Monographs of Scientific Articles. Sofia, 2018* (0,72 д.а., особисто автора – 0,24). P.127-138.

19. Шерстенников Ю. В. Моделювання економічної динаміки малого підприємства : монографія / Ю. В. Шерстенников; Дніпропетр. держ. фін. акад. - Д., 2009. - 226 с.

20. Яковенко О.Г. Математичні моделі процесів активності в економічній динаміці: монографія/ О.Г. Яковенко. – Д.:ДНУ, 2010. – 357 с.

1. Стійкий екологічно безпечний розвиток і Україна: Навч. посіб./Ф.В.Вальвач, М.І. Дробноход, В.Г.Дюканов та ін. За ред. М.І. Дробнохода. -К.: МАУП, 2012. 11. Україна. Сталий розвиток. Вип. 1 / авт.-упор. : В. В. Болгов. - К. : Укр. видавничий консорціум, 2016. - 222 с.

2. Tymbaliuk I., Pavlikha N., Barskyi Y., Tihonchuk L., Korneliuk O., Naumenko N., Kovshun N. (2021). Imbalances Between Revenues and Expenditures of Local Rural Budgets in the Process of Fiscal Decentralization in Ukraine: Assessment and Modelling [Дисбаланс між доходами та видатками

місцевих сільських бюджетів в процесі фіскальної децентралізації в Україні: оцінка та моделювання]. *Management, Economic Engineering in Agriculture and rural development*, Vol. 21 Issue 2. Pp.671-683.

21. Aghasiev I., Pavlikha N., Riabushenko N. Gender-Oriented Budgeting as a Democratic Practice during a Self-Government Reform: Ukrainian Experience. *Business Ethics and Leadership*. 2018. Vol. 2, Issue 3. P. 21–33. DOI: 10.21272/bel.2(3).21-33.2018.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ НА ВСТУПНОМУ ІСПИТІ

Оцінювання відповіді вступника до аспірантури відбувається на підставі виявленого рівня його підготовленості до науково-дослідної й дослідно-експериментальної діяльності в галузі теорії навчання, ступеня й глибини бачення ним нагальних педагогічних проблем і шляхів їх вирішення.

Критерії оцінювання:

- знання першоджерел і вміння використовувати їх зміст й основні ідеї при аналізі педагогічних проблем;
- оволодіння змістом педагогічних принципів та категорій, вміння оперувати ними при викладенні теоретичного матеріалу;
- уміння демонструвати та аргументувати свої погляди;
- здатність до проведення самостійних наукових досліджень в обраній галузі (спеціалізації).

Оцінювання відповідей на вступних іспитах відбувається за 5-бальною шкалою. Вступника допускають до участі в конкурсному відборі, якщо кількість балів з вступного випробування складає не менше 3 за 5-бальною шкалою.

Результати вступних іспитів оголошують вступникам у день складання.

5 балів – якщо під час відповіді на питання продемонстровано вільне оперування педагогічними знаннями з усіх галузей педагогічної науки, здатність підтримати проблемну дискусію, професійну ерудицію в передбачуваній сфері наукового дослідження, поінформованість щодо найбільш важливих педагогічних ідей, які висловлювалися в минулому та є предметом наукових дискусій сьогодні, володіння поняттєво-категоріальним

апаратом сучасної педагогіки; виявлено науково-аналітичні здібності, здатність виокремлювати педагогічні факти, явища, події й описувати їх мовою педагогічної науки, використовувати теоретичні знання як основу й метод пізнання, знаходити й бачити проблеми для здійснення актуальної науково-педагогічної діяльності, комбінувати знання для більш глибокого розуміння проблем і збагачення професійних знань.

4 бали – якщо загалом розкрито зміст питань, показано загальну наукову ерудицію, науково-аналітичні здібності, проте не виявлено та необґрунтовано сучасні проблеми в розвитку педагогічної науки не наведено власне бачення шляхів їх вирішення.

3 бали – ставиться вступникові до аспірантури, який розкрив основний зміст питань, однак припустився окремих неточностей у трактуванні провідних науково-педагогічних категорій, концепцій та стратегій розвитку освіти.

2-1 бали – фіксується у випадку відсутності знань науково-теоретичних джерел та основних проблем обраної наукової спеціальності, за умов неадекватної відповіді на питання

Відповідальний секретар

Олег ДИКИЙ